

ПОСЕБНИ ИНТЕРЕС КАО ВРХОВНИ ИНТЕРЕС

Разједињеност која је захватила читаво наше друштво, како у области економије тако и у области политике, културе, образовања итд., угрожава саме темеље друштва и отежава сваки развој. И зато, оправдано постаје приоритетна брига не само Савеза комуниста него свих разумних људи у земљи. Све јавне расправе и дискусије, а нарочито оне које су имале масовни карактер (поводом Предлога закључака XIII седнице ЦК СКЈ претконгресне дискусије), изражавале су високу свест о потреби успостављања јединства у економији, политици и култури, као услову не само за даљи развој и просперитет, већ као услову за опстанак. Та свест није донела очекиване промене у пракси.

Мада, истини за вољу, данас су присутна значајна настојања у Савезу комуниста да се успостави неопходно јединство Републике у области политичког система. Исто такво јединство неопходно је у економском, привредном животу.

Не улазећи за сада у то која је дезинтеграција старија, односно да ли је политичка условила привредну, или је било обратно, несумњива је чињеница да у овом тренутку једна другу хране, обе заједно, здружене укидају све што смо до сада стекли.

Зато их треба решавати с подједнаком одговорношћу, упоредо и компетентно.

Тај дух сепаратизма, ускогрудости, затворености, који је овладао целим друштвом, доживљава своје најапсурдније манифестације у привредном животу. У последњој деценији могло би се рећи да је самоуправни социјализам у основној организацији удруженог рада добио своју свету институцију. Њен интерес је постао неприкосновен и на тој основи формирана је свест да је посебни интерес у друштву врховни интерес коме сваки други, а нарочито

општи, треба да буде подређен. Друштвом је завладала ОУР-ска идеологија чија је суштина у уверењу да је све што је у интересу ОУР-а дозвољено и корисно. Пред том идеологијом не важе аргументи, не важе интереси других средина и других људи, као ни глобална политика.

Основна организација удруженог рада може, и треба да постоји ако има економских и технолошких услова. Али треба да егзистира на начин који неће доводити у питање интересе других организација удруженог рада, као ни целовитост функционисања и развоја радне организације. Није дакле проблем у постојању основних организација удруженог рада, већ је проблем у њиховом међусобном раздвајању и конфронтацији интереса који блокирају развој. И при том, разуме се, производе непотребну администрацију, непотребне папире и непотребне трошкове. Уз то, блокирају потребно време, непосредно умањују радни учинак колектива.

Успостављање интеграције у радној организацији и у привредном животу уопште, суочава нас са отпорима који долазе од стране оних који не прихватају робну производњу и тржиште у социјализму, али и од стране оних чији би интереси са интеграционим променама били угрожени.

Зато напори да се изађе из стања дезинтеграције или нерационалне интеграције директно доприносе повећању ефикасности производње и продуктивности рада и, у крајњој линији, доприносе развоју социјалистичког самоуправљања као продукционог односа.

Њихово остварење подразумева истовремено деловање и организованих субјективних снага, пре свега СК, али и јачање утицаја тржишта и робне производње на начин на који је то предвиђено Дугорочним програмом економске стабилизације. Та два облика дејства на развијању самоуправне привредне интеграције треба да делују као комплементарна, никако као замена једног за други.

Дугорочно гледано, најснажнији подстицај и мотив свим облицима интеграције, па и јачању радне организације као привредног субјекта, представља економски интерес оних који се повезују, интегришу. Технолошке, пословне и друге везе биће трајне, само уколико из њих проистиче учинак који је већи него ако таквих веза нема. Политика подстицања повезивања у привреди мора се заснивати на таквом сазнању. А сваком радном човеку мотив у залагању за повезивање и интеграцију не треба да буде само партијски задатак, већ, пре свега, економски интерес и усло-

ви за бољи живот и за њега лично, и за његову радну организацију и за ширу друштвену заједницу. Уосталом, време је заиста да „партијски задаци“ буду они задаци чије ће решавање омогућити и друштву и појединцима бољи живот и напредак.

Посебно је значајно да се у садашњим тешким економским приликама сагледа и допринос интеграционих процеса успешнијем привређивању, отклањању губитака, напуштању економије на ивици рентабилитета. Процес интеграције заснован на економском интересу представљаће један од чврстих ослонаца за решавање проблема губитака у привреди с којима се суочавамо. Економски субјекти данас немају интереса да се појављују као санатори, јер уз велике обавезе добијају незнатна права. Тај се однос мора изменити; мора се омогућити онима који боље послују друштвеним капиталом да у процесима интеграције имају одлучујућу реч о томе како ће се располагати средствима у организацијама удруженог рада које су доприносиле да се тај друштвени капитал крњи и топи.

У савременим технолошким и економским условима свака крутост и окошталост организационих облика може деловати штетно по економију рада и друштвеног капитала. Због тога се морамо залагати да се наша самоуправна организованост не поставља и не третира као тражење „идеалне шеме“ која ће, затим, важити деценијама, већ као флексибилно средство које ће с једне стране обезбедити доминацију интереса радничке класе у процесу одлучивања, а с друге стране бити прилагодљиво средство повећања ефикасности привређивања.

У ставовима које Централни комитет данас усваја обратили смо се комунистима у организацијама удруженог рада, у банкама, коморама, друштвено-политичким заједницама. Ови последњи, комунисти у друштвено-политичким заједницама, а нарочито они на руководећим функцијама треба да дају свој допринос интеграционим процесима између осталог и тако што ће да напусте своје често врло изражене позиције: — „привреда општине, привреда региона или привреда Републике“ и да делују са позиција подстицања здраве економије и економског повезивања на јединственом југословенском тржишту.

Позитивно расположење према променама у друштву које је толико присутно у политичком и уопште јавном животу последњих година, а нарочито последњих месеци, треба сада да буде подршка овим неопходним променама у привредном и економ-

ском животу које доприносе, како успостављању нарушеног јединства у привреди, тако и њеном слободнијем и ефикаснијем развоју.

Један од најизразитијих апсурда самоуправне праксе догађа се у оним срединама где није успешно разграничен однос између стручног и самоуправног одлучивања. Тако се све чешће догађа да садржаји стручног рада прелазе у надлежност самоуправних органа, све чешће о стручним питањима одлучују некомпетентни људи. За сада то унижава стручни рад, али касније он ће, тако третиран, све мање утицати на делатност у којој се одвија, на њен развој.

То зауставља развој и компромитује самоуправљање. Нема те деснице која би толико компромитовала идеју самоуправљања, колико је то учинио, на пример, овај нерашчишћени однос између самоуправне и стручне надлежности, у којој је једна страна лишена својих компетенција, а друга на себе преузела оне које јој не припадају, па тако ни једна ни друга не могу да буду ефикасне. Напротив.